

УДК 633.6

Присяжнюк Олег, канд. с.-г. наук,

Коровко Інна, аспірант

Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН

м. Київ, Україна

ПАРАМЕТРИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПЛАСТИЧНОСТІ ТА СТАБІЛЬНОСТІ НОВИХ ГІБРИДІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

З ряду вимог, що ставляться до сучасних сортів та гібридів сільськогосподарських культур, на першому плані є адаптованість до екологічних факторів середовища, як лімітуючий фактор формування потенційно можливої продуктивності. У цьому плані вивчення та оцінка екологічної пластичності сортів, сфери їх застосування та адаптації до реальних природно-кліматичних ситуацій є актуальним питанням сучасного процесу виробництва сільськогосподарської продукції.

Важливими складовими характеристиками екологічної мінливості та адаптивності є пластичність і стабільність в умовах зміни дії факторів навколишнього середовища [1]. Під адаптацією розуміють процес зміни у структурі й функціях організму, котрі забезпечують кращу життєздатність і темпи розмноження індивіда, популяції, виду у варіювальних умовах середовища [2, 3].

Метою досліджень було виділення перспективних гібридів цукрових буряків за параметрами екологічної пластичності та стабільності.

Аналіз стабільності та пластичності ознак продуктивності гібридів цукрових буряків ІЦБ 0805, Беліно, Слава КВС, Іллімайс, Скорпіон, ФД 1106, ФД 1107 проводили для зони Лісостепу за методикою Ебергарда-Рассела (табл.).

Таблиця

**Показники стабільності та пластичності
нових гібридів цукрових буряків**

Назва сорту	Урожайність		Цукристість	
	Пластичність (коефіцієнт регресії (b))	Стабільність (середній квадратичне відхилення від лінії регресії (W))	Пластичність (коефіцієнт регресії (b))	Стабільність (середній квадратичне відхилення від лінії регресії (W))
ІЦБ 0805	1,229	1.057×10^9	1,047	$1,504 \times 10^6$
Беліно	0,834	1.017×10^9	0,785	$1,519 \times 10^6$
Слава КВС	1,08	1.046×10^9	0,746	$1,514 \times 10^6$
Іллімайс	0,849	1.046×10^9	1,101	$1,519 \times 10^6$
Скорпіон	1,144	$9,993 \times 10^8$	0,751	$1,517 \times 10^6$
ФД 1106	0,953	$9,952 \times 10^8$	1,347	$1,505 \times 10^6$
ФД 1107	0,911	$1,022 \times 10^9$	1,224	$1,504 \times 10^6$

За результатами проведеного аналізу встановлено, що до групи зразків, що мають $b > 1$ за врожайністю, відносяться ЩБ 0805 (1,229), Слава КВС (1,08), Скорпіон (1,144). Вони є високопластичними, але потребують високого рівня агротехніки, оскільки лише при забезпеченні всіх агротехнічних вимог, вони дадуть максимальний урожай. До зразків, що мають $1 > b > 0$, відносяться Беліно (0,834), Іллімайс (0,849), ФД 1106 (0,953), ФД 1107 (0,911). Такі гібриди є низькопластичними і їх краще використовувати на екстенсивному фоні, де при мінімумі затрат, гібрид дасть максимум віддачі. За цукристістю до інтенсивних гібридів відносяться ЩБ 0805 (1,047), Іллімайс (1,101), ФД 1106 (1,347), ФД 1107 (1,224).

Таким чином, гібриди Слава і Скорпіон можна віднести до врожайного типу, гібриди Іллімайс, ФД 1106, ФД 1107 – до цукристого, і тільки гібрид ЩБ 0805 демонструє високий показник пластичності як за врожайністю, так і за цукристістю, а отже, є гібридом урожайно-цукристого типу.

Список використаної літератури

1. Eberhart S. A. Stability Parameters for Comparing Varieties / S. A. Eberhart, W.A. Russell // Crop Sci. – 1966. – no 6. – P. 36–40.
2. Загоруйко Н.Г. Прикладные методы анализа данных и знаний / Н. Г. Загоруйко. – Новосибирск : ИМ СО РАН, 1999. – 270 с.
3. Hastie T. The Elements of Statistical Learning / T. Hastie, R. Tibshirani, J. Friedman. – Springer, 2001. – 533 p.

УДК 633.853.52

Прус Леонід

Хмельницький обласний державний центр експертизи сортів рослин
м. Хмельницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ

За останні роки підвищується значення сої в аграрному виробництві (рослинництві) як стратегічної культури. Адже зерно сої та продукти її переробки цінні як для харчування людей, так і для виробництва високобілкових кормів для тварин. Соя є сировиною для виготовлення технічних масел, побутових товарів, соєві білки є добрим засобом для профілактики та лікування важких хвороб. Також соя є хорошим попередником для інших культур.

На Хмельниччині спостерігається стійка тенденція до збільшення площ під цією культурою.

За 5 років (з 2010 р.) посіви сої збільшились з 71,3 до 209,3 тис. га, тобто в 3 рази. Врожайність при цьому зросла з 1,95 т/га в 2010 р. до 2,78 т/га в 2014 р.

Про високий потенціал і перспективу цієї культури в Хмельницькій області свідчить урожай, одержаний в агроформуваннях у 2014 р.: ПП «АВС